

УДК 342.7

Завгородній В.А.

к.ю.н., доцент,

*доцент кафедри теорії та історії держави і права
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

НОРМАТИВНА СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Механізм імплементації рішень Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Суд) є динамічною системою, яка складається з менших за обсягом правових утворень, що іменуються підсистемами. З огляду на те, що досліджуваний механізм не може функціонувати хаотично, тобто без участі у цьому процесі правових норм, невід'ємною його складовою є нормативна підсистема, що включає у якості елементів чинні нормативно-правові акти міжнародного, законодавчого та підзаконного рівнів правового регулювання. Однак існуючі в нашій державі системні проблеми щодо дотримання положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція), вказують на неефективність нормативно-правового забезпечення досліджуваного механізму, що потребує ґрунтового аналізу.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблема виконання рішень ЄСПЛ не нова для юридичної науки. Вона має комплексний та багатоаспектний характер. Вагомий внесок у її розробку зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як В.З. Абдраштова, Н.Є. Блажівська, Ю.А. Войтенко, О.В. Задорожній, Г.В. Зубенко, О.Ю. Кайдаш, У.З. Коруч, І.В. Лаптева, Н.І. Севастьянова, М. Чугуєвська, В.Д. Шаповал, Н.В. Шелевер та інші. Однак проведені дослідження не вирішують усіх проблем правового регулювання імплементації рішень ЄСПЛ в національну правову систему, що зумовлює необхідність проведення подальших наукових пошуків.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є здійснення аналізу чинного за-

конодавства, що є складовою частиною механізму імплементації рішень ЄСПЛ в Україні, з'ясування його прогалин, недоліків та суперечностей, а також визначення можливих шляхів їх усунення. Досягнення визначеної дослідницької мети зумовило необхідність використання формально-логічних методів аналізу та синтезу, а також порівняльного методу пізнання.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи нормативну складову механізму імплементації рішень ЄСПЛ, слід наголосити, що первинним її елементом є норми міжнародного договору, а саме Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, у п. 1 ст. 46 якої зазначається, що Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточні рішення Суду в будь-яких справах, у яких вони є сторонами [1]. Слід зазначити, що в доктрині права існує наукова позиція з приводу того, що держави – учасниці Конвенції мають виконувати не тільки рішення ЄСПЛ, прийняті проти них, а й інші рішення Суду. Так, наприклад, на думку В.А. Капустинського, держави – члени Ради Європи, які ратифікували Конвенцію, визнають усі рішення Суду обов'язковими для себе [2, с. 3].

На наш погляд, такі наукові висновки суперечать з нормою Конвенції лише у тому разі, якщо виконання рішень ЄСПЛ розглядається лише в межах виплати справедливої компенсації скаргнику. Якщо мова йде про імплементацію рішень ЄСПЛ, метою якого є запровадження міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини в національну правову систему, то обов'язковими для держави – учасниці Конвенції є всі остаточні рішення ЄСПЛ в частині правових позицій Суду, що

є обов'язковими для урахування суб'єктами владних повноважень.

Беззаперечним є те, що на національному рівні правового регулювання саме Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (ст. 260) [3] є спеціальним нормативно-правовим актом, у якому визначені заходи, що необхідні для виконання рішень Стразбургського суду, а також вказано на значення його практики. Як зазначає Д. Супрун, наявність такого спеціального Закону ставить Україну на умовне перше місце серед європейських країн у питанні законодавчого забезпечення виконання рішень ЄСПЛ та переконливо підтверджує прагнення України до європейської інтеграції в питаннях судочинства та захисту прав людини [4, с. 26].

Однак аналіз норм зазначеного Закону та практики його застосування дозволяє виокремити такі його суттєві недоліки.

По-перше, легальна дефініція поняття «практика ЄСПЛ» визначає лише суб'єктів її формування та не надає розуміння її сутності, що призводить до неоднозначності сприйняття цієї категорії суб'єктами права, крім того, у якості джерела права. На переконання дослідника законодавцю потрібно взагалі відмовитися від вживання в Законі такого терміну, оскільки практика ЄСПЛ є діяльністю Суду та її результатами (рішеннями) в єдності з досвідом Суду, що унеможливує її застосування, яке притаманне лише нормам права. На відміну від Конвенції практика ЄСПЛ не може визначатися джерелом права, навіть якщо її розглядати у вузькому розумінні, тобто як сукупність рішень. Такий умовивід підтверджується правовим статусом ЄСПЛ, що зумовлює наявність у нього лише правозастосовної та правотлумачної функцій та відсутність нормотворчої. З огляду на це із закону необхідно вилучити норму, яка передбачає застосування практики ЄСПЛ як джерела права, та доповнити його іншою нормою, яка б передбачала необхідність обов'язкового урахування правових позицій ЄСПЛ як результату тлумачення норм Конвенції та як їх невід'ємної частини усіма суб'єктами державної влади.

По-друге, виплата відшкодування стягувачеві визначається першим та пріоритетним заходом для держави під час виконання рішень ЄСПЛ, що, на наш погляд, є суперечливим положенням. На підтвердження цього висновку наведемо деякі аргументи:

а) відновлення (наскільки це можливо) попереднього юридичного стану стягувача та інші подібні заходи визначаються Законом додатковими, а значить факультативними (необов'язковими) відносно виплати відшкодування та можуть не здійснюватися з боку держави як відповідача;

б) виплату компенсації можна вважати пріоритетним заходом лише під час виконання рішень ЄСПЛ щодо порушення конвенційних норм, пов'язаних із захистом власності людини (стаття 1 першого Протоколу до Конвенції) та відшкодуванням у разі судової помилки (стаття 3 Протоколу № 7 до Конвенції), оскільки в основі таких порушень лежить економічний складник. В інших випадках констатації ЄСПЛ порушення прав людини виплата відшкодування відіграє роль лише часткового компенсатора за моральні та фізичні страждання особи від дій держави та є допоміжним заходом поряд з необхідністю якомога швидшого відновлення порушеного права або юридичного стану особи (наприклад, звільнення з місць позбавлення свободи, покращення умов утримання, поновлення на посаді тощо);

в) з огляду на зміст статті 13 Закону можна зробити висновок, що реалізація заходів загального характеру супроводжується вирішенням одного загального завдання – дотримання положень Конвенції, а також двох спеціальних, з яких перше направлене на усунення існуючих системних проблем порушення норм Конвенції, а друге – на скорочення кількості скарг до Європейського Суду. Однак у ч. 2 розглядуваної статті визначено лише заходи загального характеру, які необхідно провести для усунення зазначеної в рішенні ЄСПЛ системної проблеми та її першопричини.

Така нормативна конструкція у прямому сенсі вказує на те, що перелічені Законом

заходи необхідно проводити лише у разі наявності пілотних рішень ЄСПЛ, що є результатом пілотної процедури (pilot procedure), оскільки саме в них зазначається природа структурної чи системної проблеми, що призводить до порушення Конвенції. У пілотних рішеннях ЄСПЛ сам визначає вид заходу, який необхідно здійснити державі-відповідачу для усунення системних проблем, а перелічені в національному законі заходи не є для нього орієнтиром.

Оскільки сьогодні відносно України офіційно прийнято лише одне пілотне рішення («Юрій Миколайович Іванов проти України» від 15.10.2009 р.), то перелічені в Законі заходи загального характеру можуть бути проведені в рамках виконання лише цього рішення та подібних рішень у майбутньому і лише в тому разі, якщо вони збігатимуться з тими, що будуть визначені в пілотному рішенні Суду.

У деяких випадках ЄСПЛ у мотивувальній частині своїх рішень вказує на системні проблеми поза межами пілотної процедури. Такі рішення в доктрині права називають квазіпілотними (наприклад, рішення ЄСПЛ «Харченко проти України», «Баліцький проти України», «Олександр Волков проти України» та інші). Однак, оскільки такі рішення приймаються в межах звичайної процедури, вказані ЄСПЛ заходи можуть сприйматися державою як рекомендаційні з огляду на принцип субсидіарності рішень Суду. Водночас Закон не передбачає проведення жодних заходів загального характеру, які необхідні для вирішення іншого важливого завдання щодо усунення підстав надходження до ЄСПЛ скарг проти України, спричинених проблемою, що вже була предметом розгляду в Суді та не є системною.

З огляду на вищевикладене вживаний у назві Закону юридичний термін «виконання рішень» по відношенню до правових актів ЄСПЛ не є виправданим, оскільки в такому разі держава бере на себе зобов'язання забезпечити лише резолютивну частину рішення міжнародної судової інстанції, де зазначається тільки сума компенсації скаржнику. Врахування правових

позицій ЄСПЛ, що містяться в мотивувальній частині рішення, не є для держави обов'язковим. Отже, існуючий механізм виконання рішень ЄСПЛ потребує трансформації в механізм імплементації, в пріоритеті та основі якого повинні бути заходи, спрямовані на відновлення порушеного права та недопущення повторного порушення норм Конвенції.

По-третє, деякі визначені Законом заходи загального характеру є декларативними та нереальними. Так, наприклад, логічним є питання, яким чином можна внести зміни до практики застосування чинного законодавства або адміністративної практики з огляду на усталене загальнотеоретичне розуміння поняття «юридична практика», основними складовими якої, як зазначалося попередньо, є діяльність та її результати (рішення). Тому абсурдним видається положення Закону, що передбачає внесення змін до діяльності чи результатів. У такому разі доцільно говорити лише про вплив на правову свідомість суб'єктів юридичної практики шляхом проведення відповідних заходів, спрямованих на формування конвенційного мислення на основі правових позицій ЄСПЛ.

Однак Закон не дає відповіді на питання, яку практику необхідно вважати адміністративною та хто є суб'єктом її формування. З огляду на преамбулу Закону, адміністративною практикою можна вважати практику будь-яких органів державної влади, окрім судових, що, на наш погляд, є суперечливим, зважаючи на існуючі не лише адміністративно-правові засади діяльності відповідних органів влади та здійснювані ними функції.

По-четверте, дискусійними є деякі визначені в Законі функції органу представництва. Так, наприклад, згідно з ч. 2 статті 11 Закону контроль за виконанням додаткових заходів індивідуального характеру, передбачених у рішенні, покладається на орган представництва. Проте в ч. 3 цієї ж статті зазначається, що в рамках здійснення контролю орган представництва має право лише отримувати інформацію про хід і наслідки виконання таких заходів, а також вносити Прем'єр-міністрові України

подання щодо забезпечення виконання додаткових заходів індивідуального характеру.

Отже, постає питання, чи виконує реально орган представництва контрольну функцію з огляду на лише його можливості отримання інформації від відповідних суб'єктів реалізації додаткових заходів індивідуального характеру та відсутність у нього повноважень, що надають можливість застосувати владно-примусові чи оперативні заходи, які спрямовуються на приведення дій підконтрольного суб'єкта у відповідність до прийнятих рішень або норм закону. З огляду на правовий статус органу представництва, він не може аналогічно впливати на суд або адміністративний орган, що здійснює повторний розгляд справи в межах реалізації додаткових заходів індивідуального характеру, а отже, визначення в Законі функції контролю в органа представництва є недоречним.

На нашу думку, сьогодні головними є такі завдання:

1) зміна існуючої назви спеціального Закону, що пропонується в такій редакції: «Про механізм імплементації рішень ЄСПЛ та порядок урахування його правових позицій»;

2) приведення у відповідність до запропонованої назви змісту Закону в частині надання пріоритетності заходам, завданням яких є відновлення порушеного права та недопущення таких порушень конвенційних прав надалі.

На законодавчому рівні правового регулювання існують й інші нормативно-правові акти, статті яких сприяють імплементації рішень ЄСПЛ. До них належать процесуальні кодекси України. Так, наприклад, у ч. 5 ст. 9 Кримінального процесуального кодексу зазначається, що кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини [5]. У ч. 2 ст. 6 Кодексу адміністративного судочинства України вказується, що суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини [6]. Схожу норму права можна віднайти і в Законі України «Про Національну поліцію», у ч. 2 статті 6 якого йдеться

про те, що принцип верховенства права застосовується поліцією з урахуванням практики Європейського суду з прав людини [7].

Проведений порівняльний аналіз цих законодавчих актів з попередньо розглянутим спеціальним Законом «Про виконання рішень та застосування практики ЄСПЛ» дає можливість зробити висновок про те, що законодавець в особі Парламенту фактично створив колізію (невідповідність) норм, що по-різному визначають порядок дій органів державної влади. Так, у першому із зазначених законів від судів вимагається застосовувати практики ЄСПЛ, отже, вона ототожнюється з нормою права, що, як зазначалося вище, є некоректним з огляду на визначені Конвенцією функції ЄСПЛ та юридичну природу його актів. В інших перелічених законодавчих актах вказується на необхідність урахування практики Суду, не визначаючи відповідного порядку, особливо у тих випадках, коли норма Закону суперечить правовій позиції ЄСПЛ, що міститься в рішенні.

Зважаючи на зазначене, на законодавчому рівні необхідне закріплення єдиного порядку використання практики ЄСПЛ суб'єктами державно-владних повноважень, що відповідало б принципу правопевності та якості закону, на чому наголошує і сам Європейський суд. Так, у рішенні у справі «Новік проти України» Суд зазначив, що вимога якості закону означає, що такий закон має бути достатньо доступним, чітко сформульованим і передбачуваним у своєму застосуванні для того, щоб виключити будь-який ризик свавілля (схожу правову позицію було сформовано і в рішеннях «Барановський проти Польщі» та «Худойоров проти Росії») [8].

На наш погляд, змістовно коректнішою була б норма, в якій би зазначалось, що органи і посадові особи публічної влади застосовують норми Конвенції з обов'язковим урахуванням правових позицій ЄСПЛ, що викладені в його остаточних рішеннях у відповідних категоріях справ. Необхідність такої юридичної конструкції зумовлюється тим, що норму Конвен-

ції неможливо досягнути та застосовувати без її офіційного тлумачення (роз'яснення) з боку ЄСПЛ. Отже, положення Конвенції та правові позиції ЄСПЛ необхідно розглядати як єдине правове явище, що має відповідно статичну та динамічну складові частини.

Водночас потребує нормативного закріплення таке правило: якщо норма національного законодавства суперечить правовій позиції ЄСПЛ, а отже, і нормі Конвенції, застосовується правова позиція Міжнародного суду, що міститься в його остаточних рішеннях. Такий підхід узгоджується з ч. 2 статті 19 Закону України «Про міжнародні договори України», в якій зазначається таке: якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, передбачено інші правила, ніж ті, що визначено у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору [9].

Наступним елементом нормативної підсистеми механізму імплементації рішень ЄСПЛ є Закон України «Про реабілітацію осіб на виконання рішень Європейського суду з прав людини». Положення цього нормативного акту направлені на реалізацію одного із основних завдань такого механізму, яким є відновлення (наскільки це можливо) попереднього юридичного стану скаржника, що він мав до порушення Конвенції.

Закон передбачає реабілітацію осіб, які були засуджені судами в період з 1 лютого 2010 року до 1 березня 2014 року за вчинення злочинів, передбачених статтями 191, 364, 365, 367 Кримінального кодексу України, за умови, що за скаргами таких осіб проти України Європейський суд з прав людини встановив порушення статті 18 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Особи, на яких поширюється дія цього Закону, вважаються реабілітованими та автоматично поновленими в усіх правах з моменту набрання чинності цим Законом [10, с. 194].

Аналіз положень цього правового акту дозволяє дійти висновку про невідповідність назви Закону, в якій задекларовані позитивні юридич-

ні наслідки для усіх осіб, що з позиції ЄСПЛ постраждали від неправомірних дій держави, та змісту його норм. Закон обмежує як період, протягом якого здійснювалося неправомірне засудження з боку національних судів, так і перелік статей Кримінального кодексу, за якими відбулось таке засудження. Водночас він направлений на виконання міжнародних зобов'язань лише за однією 18 статтею Конвенції.

Прийняття такого Закону зумовлює реальне втілення принципу *restitutio in integrum* для категорії осіб, що постраждали від дій держави у зазначений період, однак ґрунтовне опрацювання його норм дозволяє зробити висновок, що він став адресним лише для двох справ, а саме «Луценко проти України» від 26.03.2013 р. та «Тимошенко проти України» від 10.09.2013 р. Навіть якщо не враховувати політичний аспект цього Закону, Українська держава створила прецедент реабілітації лише тих громадян, що обіймали ключові політичні посади в Уряді та реально не вплинули в цей період на існуючу складну ситуацію з порушенням конвенційних прав людини в Україні.

Отже, Парламент започаткував використання ще одного, не передбаченого законодавством, заходу відновлення попереднього юридичного стану стягувача у вигляді реабілітації, що, на наш погляд, повинен бути визначений разом з іншими в спеціальному законі.

На підзаконному рівні правового регулювання також прийнято низку нормативно-правових актів, які спрямовані на імплементацію рішень Стразбурзького суду. Ключовою серед них є постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 р. № 784 «Про заходи реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», якою встановлено, що представництво України в Європейському суді з прав людини здійснюється в установленому порядку Міністерством юстиції через Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, а також затверджено Положення про діяльність останнього.

Відповідно до ч. 5 цього Положення уповноважена особа координує виконання рішень Суду, які є тлумаченням норм Конвенції та її невід'ємною частиною, містять норми права та підлягають застосуванню у порядку виконання міжнародних договорів [11].

З огляду на розуміння терміну «координація», що відповідно до тлумачного словника інтерпретується як погодження, зведення до відповідності, установлення взаємозв'язку, контакту в діяльності людей, між діями, поняттями тощо; узгодженість рухів, дій тощо [12, с. 453], Уповноважений у справах ЄСПЛ повинен бути суб'єктом узгодження всіх дій, пов'язаних з досягненням мети механізму імплементації. Однак аналіз визначених Положенням повноважень дає підстави стверджувати, що Уповноважений координує роботу лише з підготовки пропозицій щодо організаційно-правових, процедурних та інших питань, пов'язаних із забезпеченням представництва України в Суді та виконанням його рішень та з підготовки матеріалів для розгляду справ у ЄСПЛ.

З огляду на зазначене, а також на те, що більшість визначених законодавством повноважень Уповноваженого у справах ЄСПЛ пов'язані з обміном інформацією, основним його призначенням в межах механізму імплементації рішень ЄСПЛ є комунікація. Суб'єктом координації відповідно до змісту положень спеціального Закону має бути Уряд України, що має реальні важелі впливу у сфері захисту прав людини.

Нормативним підґрунтям імплементації рішень ЄСПЛ слугує також постанова Уряду «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади». Відповідно до норм цього підзаконного акту водночас із нормативно-правовим актом до органу державної реєстрації подається висновок Мін'юсту або його територіальних управлінь щодо відповідності нормативно-правового акта положенням Конвенції та практики ЄСПЛ. Положенням також передбачено обов'язок органів виконавчої влади забезпечувати постійний перегляд виданих

нормативно-правових актів з метою приведення їх у відповідність до Конвенції з урахуванням практики ЄСПЛ [13].

Реалізація вищезазначених норм кореспондується із законодавчо визначеними заходами загального характеру, метою яких є усунення зазначеної в рішенні ЄСПЛ системної проблеми та її першопричини.

Важливим у механізмі імплементації рішень ЄСПЛ є і фінансовий складник. З цією метою Урядом України прийнято постанову «Деякі питання виконання рішень судів, що гарантовані державою, а також рішень ЄСПЛ» [14], яка сприяла вирішенню довготривалої проблеми щодо виплат компенсації скажникам за рішеннями ЄСПЛ. Як зазначив у грудні 2017 року Уповноважений у справах ЄСПЛ І. Ліщина, за 3,5 роки державі вдалося повністю погасити борги перед заявниками за всіма ухваленими рішеннями [15].

Висновки. Усе вищезазначене дає підстави зробити такі висновки.

Основою нормативної підсистеми механізму імплементації рішень ЄСПЛ є законодавчі акти Парламенту. Однак їх аналіз вказує на пріоритетність державної політики у сфері забезпечення виконання рішень ЄСПЛ в напрямку виплати компенсації скажникам, а важливіші завдання, які постають перед державою внаслідок прийняття рішень Міжнародним судом, визначаються додатковими. Такий підхід суб'єкта нормотворення до диференціації заходів у Законі не є виправданим та вимагає його корегування шляхом визначення основними тих, метою яких є відновлення порушеного права та юридичного статусу скажника, а також недопущення рецидиву порушення конвенційних прав.

З огляду на загальнотеоретичне розуміння понять «юридична практика» та «судова практика» деякі вживані в законодавстві юридичні терміни, зокрема «практика ЄСПЛ», «застосування практики ЄСПЛ», «урахування практики ЄСПЛ» вважаємо некоректними та недоречними, що зумовлює необхідність їх вилучення з відповідних

нормативно-правових актів. Допустимими для використання в межах механізму імплементації рішень ЄСПЛ є терміни «правові позиції ЄСПЛ», «урахування правових позицій ЄСПЛ», що повинні бути закріплені на законодавчому рівні.

У законодавстві України потребують уточнення повноваження та правовий статус суб'єктів імплементації рішень ЄСПЛ, а також закріплення переліку заходів загального характеру, що необхідні для усунення причин надходження до ЄСПЛ скарг проти України

з підстав, що вже були предметом розгляду в Суді та не є системними.

У нормативно-правових актах, які регламентують діяльність деяких державних органів та служб, що є потенційними порушниками конвенційних прав, відсутні норми, які б зобов'язували їх враховувати правові позиції ЄСПЛ у своїй діяльності. До таких актів належать Кримінально-виконавчий кодекс України та Закон України «Про прокуратуру», що потребують відповідного доповнення.

Анотація

У статті здійснено аналіз чинного законодавства України як складової частини механізму імплементації рішень Європейського Суду з прав людини в національну правову систему, з'ясовано його прогалини, недоліки та суперечності, а також запропоновано можливі шляхи їх усунення. У процесі дослідження проаналізовано акти міжнародного, законодавчого та підзаконного рівнів правового регулювання, що є елементами нормативної складової частини досліджуваного механізму. Автором обґрунтовано внесення змін як до спеціального Закону, так і інших нормативно-правових актів, що дозволить досягти мету механізму імплементації рішень Європейського суду.

Ключові слова: механізм імплементації, рішення Європейського Суду з прав людини, застосування практики Європейського Суду з прав людини, урахування правових позицій Європейського Суду з прав людини, законодавство, нормативно-правовий акт.

Аннотация

В статье проведен анализ действующего законодательства Украины как составляющей механизма имплементации решений Европейского Суда по правам человека в национальную правовую систему, выяснено его пробелы, недостатки и противоречия, а также предложены возможные пути их устранения. В процессе исследования проанализированы акты международного, законодательного и подзаконного уровней правового регулирования, которые являются элементами нормативной составляющей исследуемого механизма. Автором обосновано внесение изменений как в специальный Закон, так и другие нормативно-правовые акты, что позволит достичь цели механизма имплементации решений Европейского суда.

Ключевые слова: механизм имплементации, решение Европейского Суда по правам человека, применение практики Европейского Суда по правам человека, учёт правовых позиций Европейского Суда по правам человека, законодательство, нормативно-правовой акт.

Zavgorodniy V.A. Normative composition of the implementation mechanism of decisions European court of human rights in Ukraine

Summary

The article analyzes the current legislation of Ukraine as a component of the mechanism for implementation of decisions of the European court of human rights in the national legal system, clarifies its gaps, disadvantages and contradictions, as well as suggests possible ways to eliminate them. In the course of the research are analyzed the acts of the international, legislative and sub-legal levels of legal regula-

tion, which are elements of the normative component of the investigated mechanism. The author substantiates the introduction of amendments to both the special law and other normative-legal acts, which will allow to achieve the purpose of the mechanism of implementation of decisions of the European court.

Key words: implementation mechanism, decisions of the European court of human rights, application of the European Court of human rights practice, consideration of the legal position of the European court of human rights, legislation, normative legal act.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. Дата оновлення: 02.10.2013. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 02.04.2018).
2. Капустинський В.А. Вплив діяльності Європейського Суду з прав людини на формування національних правозахисних систем і дотримання державами стандартів захисту прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2006. 20 с.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260.
4. Супрун Д. Основні аспекти входження України в юрисдикційний механізм Європейської конвенції з прав людини. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О.Л. Жуковської. Київ: ВІПОЛ. 2004. 957 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446.
7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 40–41. Ст. 379.
8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Новік проти України» від 18.12.2008 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_442 (дата звернення: 02.04.2018).
9. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.
10. Про реабілітацію осіб на виконання рішень Європейського суду з прав людини: Закон України від 28.02.2014 р. № 839-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 12. Ст. 194.
11. Про заходи реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»: постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 р. № 784. Дата оновлення: 09.09.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/784-2006-%D0%BF> (дата звернення: 02.04.2018).
12. Василега-Дерибас М.Д., Дмитрієв О.В., Латник Г.В., Степенко Г.В. Механізм. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ, 2005. 1728 с.
13. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731. Дата оновлення: 06.08.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF> (дата звернення: 02.04.2018).
14. Деякі питання виконання рішень судів, що гарантовані державою, а також рішень Європейського суду з прав людини: постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 703. Дата оновлення: 21.07.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/703-2015-%D0%BF> (дата звернення: 02.04.2018).
15. Ліщина І. Рішення Європейського суду з прав людини неможливо ігнорувати. Українська правда. 19 грудня 2017. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/12/19/7166045/>.